

toval ponovno v Perzijo v spremstvu 70 mož. Perzijski šah se je pustil natanko poučiti o razmerah na švedskem kraljevskem dvoru. Njegovo spoštovanje do kralja Švedov je skopnelo, ko je zvedel, da ima samo eno ženo. »To je najbolj čudno, kar sem čul v življenju«, je rekel šah. Fabricij je ostal nekaj let na perzijskem dvoru. Posrečilo se mu je, da je pripeljal s svilnatimi predmeti založeno karavano iz Perzije v Štokholm na Švedskem.

Od Fabricija ustvarjene trgovske zveze med severom ter Perzijo je uničila vojna med Rusijo ter Švedsko leta 1700. Neumorni pustolovec Fabricij se je slednjič naselil v Štokholmu, kjer ga je zalotila smrt leta 1729.

GOSPODARSTVO Gospodarska obvestila.

Občinska trošarina in vinska zbirca duhovnikov ter mašno vino. Kr. banska uprava je pred meseci razposlala vsem občinam Dravske banovine okrožnico II. št. 15.159 z dne 30. maja 1930, glasom katere je oproščeno obdavčenja z občinsko trošarino vse vino, preje to pri zbirci, torej tudi mašno vino. Banska uprava pristavlja v svoji okrožnici, da velja omenjena oprostitev do preklica.

Odbor za oceno vin. V Mariboru so imenovani v komisijo za oceno vin: Peter Mijovič, za njegovega namestnika Cvetko Robič; za člane pa: Srečko Robič, Ivan Janžekovič in Alojz Šiker kot vinogradniki, dr. Julij Pfrimer in Franc Gnilšek kot vinska trgovca, dr. Vilko Marin kot zdravstveni strokovnjak; inž. Ivan Mohorčič, ravnatelj poljedelske ogledne in kontrolne postaje v Mariboru kot strokovni referent in Josip Zabavnik, vinarski nadzornik kot kontrolni organ na ozemlju vinolohske postaje v Mariboru. Pred posebnim odposlancem ministrstva za polje

delstvo bodo člani strokovnega odbora za oceno vin zapriseženi. S tem so izvršene poslednje priprave za izvajanje novega zakona o vinu.

Doma je skrival denar naš sosed in kaj se mu je zgodilo? Tat je prišel ter mu je odnesel vseh 20.000 Din. Če bi pa denar naložil v Spodnještajerski posojilnici v Mariboru, pa bi mu ostalo 20.000 Din in še obresti! Pamet, pamet! Denar naložite v hranilnice! Pišite po položnice, da boste lahko tudi po pošti vlagali pri Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru.

Dovoljenje slajenja moštov. Kr. banska uprava v Ljubljani je z ozirom na to, da letošnji mošti ne bodo dosegli normalne sladkosti radi trajnega deževnega in hladnega vremena, dovolila slajenje moštov z rafiniranim sladkorjem do normalne sladkosti in sicer za sreze: Brežice, Krško, Novomesto, Celje, Šmarje, Konjice, Murska Sobota do 17%, Maribor levi breg, Ptuj, Dol. Lendava do 18%, Maribor desni breg in Ljutomer do 19%. To se mora tako razumeti, da oslajeni mošti ne smejo vsebovati večjo gradacijo kakor je zgoraj označena. Strogo je pa prepovedano slajenje mošta šmarnice ali moštov od drugih samorodnic (Klington, Izabela, Jork, Madeira itd.), kakor tudi mošta domačega grozdja, pomešanega z moštom teh samorodnic.

Novo sredstvo zoper rastlinske škodljivce »Garkon«. Glede tega nam poroča gospod Franc Vrečar, drevesničar v Vojniku, da ga je letos v poletju uporabljal na svojih obširnih drevnicah poskusoma zoper razne rastlinske škodljivce. Trdi, da so bili uspehi najboljši in da je »Garkon« prekosil vsa sredstva, kar jih je dosedaj uporabljal. Proti listnim ušem je škropil v največji vročini v poletju z »Garkonom«; uši so bile popolnoma uničene, listje je pa ostalo popolnoma zdravo in nepoškodovano. Gospod Vrečar priporoča to sredstvo iz lastne skušnje kot najizrazitejše sredstvo za škropljenje sadnega in lepotičnega drevja in zelja proti bolhačem.

Novi bankovci s 1. novembrom. S 1. novembrom bo predanih prometu za 40 milijonov dinarjev 10- in 100dinarskih novih novčanic, ki so bile natisnjene v tiskarni Narodne banke na Topčiderju.

*

Vprašanja in odgovori.

J. Bž. v Č.

Katero sredstvo zavaruje sadno drevje pred zajci?

Odgovor:

Vzemite polovico, 2 kg ugašenega apna in 2 kg ilovice. Tej zmesi dodajte ½ kg »Arbinola«, katerega ima edinole Kmetijska družba v Mariboru v zalogi. Te tri snovi dobro premešajte in namažite s to zmesjo drevesna debla, približno do 2 m višine. Ta preparat ne varuje samo drevja pred zajci in mrazom, ampak uniči tudi ves mrčes, ki se je za prezimovanje skrival pod drevesno skorjo. Poleg tega pa ima ta preparat še to prednost, da je popolnoma neškodljiv rasti drevja in da ne vsebuje nobenega strupa.

Fr. Kom. v F.

Moje vino ima duh po sodu. Prosim, svetujte mi ravnanje in sredstva, s katerimi bi mogel ta duh odpraviti.

Odgovor:

Ako ima vaše vino le lahek, malenkosten duh po sodu, odpravite ga popolnoma s tem, da vino pretočite v čiste, dobro žveplane sode in da ga na ta način zadostno prezračite. Ako pa ima vino močan duh po sodu in ako se že pri vonju samem občuti plesnoba, je za ta slučaj edina rešitev živaljsko oglje, oziroma eponit. V tem slučaju pa vam svetujemo, da se obrnete na »Kemijski laboratorij za industrijo, kmetijstvo in trgovino v Mariboru«, mu pošljete vzorec pokvarjenega vina in tako boste z malimi stroški odpravili duh po sodu in izboljšali vino.

Fe. C. v O.

V moji kleti so se na vseh stenah pojavile stenske glivice. Ali so te gli-

DR. O. ILAUNIG:

TATENBAH

ZGODOVINSKA POVEST.

Še sta bila grofa Zrinjski in Frankopan na svobodi, ko se je začelo zasliševanje grofa Tatenbaha v Gradcu. Njegov javni obtožitelj je bil komorni zastopnik na Nižje-Avstrijskem dr. Megerle, ki je trdil:

»Tatenbahova zveza z zarotniki je bila naperjena zoper cesarja, ker je Tatenbah obljubil grofu Zrinjskemu, da mu pomaga v dejanju in besedah, ker je vedel za zaroto Zrinjskega in se je meseca januarja 1670 izrazil, da se bo spomladi nekaj zgodilo, torej tudi na njega odpade del krivde. Tozadevni pismi grofa Zrinjskega je skrival in sežgal; hrvatskega bana je v gradu Rače sprejel svečano ter ga slavil kot nepremagljivega vojskovodjo in mu celo prej napil kakor cesarju; svaril je Zrinjskega pred ojačenjem čet s pristavkom, da bi prišel sam, a se boji izdaje svojih lastnih ljudi; v istem času pa se je tudi ponujal gro-

43

fu Brennerju, da bo vse poizvedel po konjušniku Rudolfiju in je vsled tega odpotoval.«

Grof Tatenbah se je zagovarjal izpočetka zelo previdno. Kmalu pa je, kakor ni bilo spričo njegovega omahljivega značaja drugače pričakovati, vse priznal ter je zaprosil cesarjeve milosti, milosti, katero je v istem času skušal izprositi za njega tudi p. Emerik.

Grofa Tatenbaha je nadzoroval v ječi grajski stražmojster Jurij Vamprecht, ki je bil sedaj v službi grajskega stotnika grofa Brennerja. Imel je strog ukaz, da mora gledati na to, da ne pride grof Tatenbah z nikomur v dotiko ter tudi nikomur ne pošlje nobenega pisma. Če se tega strogega ukaza ne bi vestno držal, zgubi takoj službo in povrh ga še zadene stroga kazen.

Grof Tatenbah je občutil vso težo ječe. Prej navajen se gibati svobodno, uživati veselje, ukazovati ter se dati častiti, je bil sedaj v ozki, malo prijazni celici. Počasno so tekli dnevi in ničesar ni zvedel, kaj se godi zunaj, ali se kaj dela za njegovo rešitev, kaj je ukrenila njegova soproga, katero je prej tako bridko žalil.

Zdaj mu je stopilo vse pred oči, kako lahko mišljeno je ravnal z njo, kako ji je ranil srce s svojim obnašanjem, s kako nevhvaležnostjo ji je

Lepe tiskovine

za trgovce, obrtnike, urade, kakor tudi večbarvne razglednice, barvotiske in druge v svojo stroko spadajoče tiskavnice v latinici in cirilici

izvršuje

hitro, solidno in po najnižjih cenah

Tiskarna sv. Cirila

v Mariboru

Koroška c. 5

Čekov. račun št. 10.602

Telefon interurb. št. 2113

vice škodljive in kako bi jih mógel uničiti?

Odgovor:

Stenske glivice v vinski kleti niso nikakor škodljive, nasprotno celo prav koristne. Te glivice uravnavaajo s svojo življensko silo temperaturo in vsebino vlage zraka v kleti. Res je sicer, da pod gotovimi okolnostmi ne vplivajo dobro na vrenje vina, radi česar jih pa ni treba uničevati, ker je ta škoda, katero te glivice ob času vrenja pri vinu napravijo, tako malenkostna nasproti njih veliki koristi, da pač ne pride v poštev. Glivice lahko odpravite s tem, da pobelitate stene z beležem (ugašeno apno) in jih namažete s 5% maznim mlom.

G. R. v P.

Ali shranjevanje poljskih sadežev, kakor repe, zelja in krompirja v vinski kleti resnično škoduje vinu?

Odgovor:

Kisla repa in kislo zelje ne smeta nikdar biti v vinski kleti! V sodih, oz. bačvah, kjer je vložena repa in zelje za kisanje, se stalno poraja vrenje octove kisline in te posode so vsled tega leglo in gnezdo bakterijev octove kisline. Ti bakteriji se z največjo lahkoto razširijo po celi kleti in le slučaj je, ako ne prodrejo tudi v sode, napolnjene z vinom. Kakor hitro pa pridejo ti bakteriji v dotiko z vinom, se razmnožijo z mrzlično hitrostjo vsled na novo pridobljene hrane in vino postane vsled tega cikasto. Tudi ocet sam in posoda od octa naj se ne shranjujejo v vinski kleti.

J. K. v O.

Ugleden vinski trgovec mi je namesto parafiranja sodov priporočal uporabo »Sodolima«. Prosim, poročajte mi, kakšno sredstvo je »Sodolim« in ako ima v resnici prednost pred parafinom?

Odgovor:

»Sodolim« je najnovejše sredstvo za konserviranje sodov in je rumenkasto rujave barve. »Sodolim« se pri uporabi

razgreje do 140° C in se vlije v popolnoma suh sod. Nato se sod začepi in preobrača na vse strani tako dolgo, dokler se vlija masa enakomerno ne razlije po celem sodu. Potem se sod odčepi in preostala snov »Sodolima« izlije iz sode. Odliti »Sodolim« se na hladnem zopet zgosti in se lahko uporablja še nadalje. — »Sodolim« ima prednost, da v sodih ne pušča nobenega duha po petroleju, katerega pač parafin vedno pušča. »Sodolim« se čvrsto spaja z dogami, prodre v lesne pore in se nikdar ne obletuje, kar se redno dogaja pri parafinu. »Sodolim« ima v stalni zalogi Kmetijska družba v Mariboru.

*

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 11. oktobra so pripeljali špeharji na 41 vozeh 101 komadov zaklanih svinj, 16 voz krompirja, 3 čebule, 17 zelja in 2 sena. Svinjsko meso je bilo po 15—28 Din, špeh 18—24, krompir 0.75—1.50, čebula 2—2.25, zelje 0.75—1, seno 70—80, pšenica 2—2.25, ječmen 1.50, oves 1.25—1.50, koruza 2, ajda 1.50, proso 2.50, fižol 2—2.50, grah 6—8. Kostanj surovi 2—2.50, pečeni 6—8. Kokoš 30—45, piščanci 25—75, raca 30—55, gos 65—75, puran 45—85. Česen 18, kisló zelje 4, kislá repa 2, gobe 1—3, jabolka 3—6, hruške 6—10, breskve 12, grozdje 6—10, mleko 2—3, smetana 12—14, surovo maslo 32—36, jajca 1.20—1.75, med 15—18 Din.

Mariborsko sejmsko poročilo. Na svinjski sejm dne 10. oktobra se je pripeljalo 102 prašičev in 1 ovco. Cene so bile sledeče: Mladí prašiči 5—6 tednov stari eden po 80—100 Din, 7—9 tednov stari 150—200 Din, 3—4 mesece stari 250—300 Din, 5—7 mesecev stari 400—450 Din, 8—10 mesecev stari 550—650 Din, 1 leto stari 900—1000 Din, 1 kg žive teže 10—13 Din, 1 kg mrtve teže 15—17 Din. Koza 175 Din. Prodalo se je 45 komadov.

Opozorilo, da prodaja radi prezidave zimsko blago za lastno in vse drugo za znižano ceno Anton Macun, Maribor, Gosposka ulica 16. 1266

Molitve po maši z novim besedilom, kakor ga določa novi katekizem, so izšle v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru. Cena dosedanja.

NAŠA DRUŠTVA

Sv. Bolfenk pri Središču. Katoliško prosv. društvo vprizori v nedeljo dne 19. oktobra ob treh popoldne v narodni šoli igro »Milnar in njegova hči«. Precej ganljivi prizori, vzeti iz vsakdanjega življenja polnoletnih ljudi vas bodo razvedrili. Zeleti bi bilo, da se na povabilo igralcev in režiserja g. Franca Orešnika odzovete vsi, da vidite prosvetno požrtvovalnost ob tolikem gospodarskem delu. Zato v nedeljo dne 19. oktobra vsi, mladi in stari, na svidenje v bolfenski šoli. Bog živi!

Knjige.

Stojtel Ta letak smo priložili pred kratkim »Slovenskemu Gospodarju«. Ali ga še imate? Ali ste že naročili po ceni knjige na mesečno odplačilo? S 1. decembrom se začne vplačevanje. Da se vse potrebno uredi, odločite se čimprej! Ako pa bi kdo ne dobil tega letaka, pa misli naročiti knjige, naj piše ponj Tiskarni sv. Cirila v Mariboru.

50 — 50 — 50 — 50 — štiri skupine knjig: I. skupina 10 knjig 50 Din — II. skupina 10 knjig 50 Din — III. skupina 4 knjige 50 Din — IV. skupina 4 knjige 50 Din. Danes oglas, čitajte!

Sejem! Pol zastanj, pol za denar — tako prodaja Tiskarna sv. Cirila knjige za to zimo. Berite današnji oglas!

DOPISL

Dortmund-Eving, Nemčija. Srebrno poroko sta obhajala v Dortmund-Eving v soboto dne 4. oktobra rudar Franc Veternik in njegova soproga Jožefa rojena Melanšek, doma iz Šoštanja. Zjutraj pri sv. maši so z žlahto prejeli sv. zakramente. Na tujem niso pozabili svoje vere, pa tudi ne da so Slovenci. Popoldne pri zabavi je tukajšnji moški zbor »Cecilija« zapel več pesmi njima na čast. Mi pa smo zapeli svoje stare pesmi kakor »Lepa naša domovina« in druge. — Naše narodno življenje še tukaj ni ugašeno. Imamo svoje družbo, vsak mesec pojemo v cerkvi Hitanje,

Vsak mesec

Din 13-

bo plačal vsak kdor hoče brati zanimive spise

KARL MAYA

ki bodo za jesen in zimo izhajali vsak mesec en velezanimiv zvezek

po Din 13-

Naročajte

v Tiskarni sv. Cirila, Maribor, Koroška 5

vračal njeno ljubezen, ki je bila pripravljena zanj žrtvovati vse.

Kaj pa je z njegovimi zavezniki? Kakšna usoda jih je zadela? Ali so na svobodi, ali so tudi zaprti, ali so kaj podvzeli, da ga rešijo?

Vse to je mučilo grofa Tatenbaha, ki je bil nestrpen ter skušal na vsak način zvedeti, kakšen je njegov položaj. Dobil je od Jurija Vamprehta, kateremu je šla usoda nesrečnega grofa k srcu, papir, da je mogel pisati. Napisal je pismo svoji soprogi, v to pismo pa je vložil še drugo za svojega prijatelja. Čakal je ugodne prilike, da izroči ti pismi kakí zanesljivji osebi. Upal je, da bo na ta način pospešil svojo rešitev.

Ponudila se mu je taka prilika, a ravno to je bilo zanj pogubonosno.

**

Nad Schlossbergom se je vlačila siva megla in črna noč je razprostrla svoja temna krila pred celico, v kateri je sedel grof Tatenbah pri slabo brleči luči. Od severa sem je pihal po Murski dolini oster veter, da je žvižgalo skoz odprtine močne trdnjave na Schlossbergu.

V tej noči se je plazila v temi na zapadni strani, tam, kjer se dviga strma skala proti

trdnjavi, neka temna postava vedno višje in višje. Nočni plezalec je zdaj dosegel previseči kamen ob zunanji strani trdnjave ter zagnal z veliko spretnostjo vrv do okna celice grofa Tatenbaha. Zagnal jo je tako, da se je vrv ovila okoli železnega droga in zdrknila na drugi strani naprej, katero je drzni plezalec vjel ter se tako dvignil višje in nazadnje se je oprijel z obema rokama možne železne mreže v oknu Tatenbahove celice.

Zdajci se je pogumni plezalec pojavil pred oknom Tatenbahove celice, iz katere je gledal nesrečni jetnik. Spoznal je takoj, da se mu je približal po tej nevarni poti nekdo, ki mu prinese poročilo od prijateljev, tolažbo, mogoče celo pomoč; morda je celo prišla prava ura, da pobegne.

Spoznal je takoj tega pogumnega moža, bil je namreč Rudolfi.

Grof Tatenbah odpre pozorno okno, katerega čuvaji iz neprevidnosti niso zaklenili.

»Rudolfi, ti mi prinašaš poročilo od mojih,« vzklikne ves razburjen ter nasloni glavo na mrežo, da bi bolje slišal sporočilo.

»Da, tako je, milostljivi gospod,« zašepče Rudolfi, »prihajam iz Ogrskega, da vam sporočim pozdrave grofice Zrinjske in drugih ogrskih prijateljev.«